

«Financial Times» и согласно которому Украина улучшила по сравнению с 2009 годом свою инвестиционную привлекательность и переместилась с 74-го на 62-е место, оказавшись между Буркина-Фасо (Африка, 61-е место) и Республикой Восточный Тимор (Индонезия, 63-е место) [3].

В условиях недостатка внутренних источников привлечения средств растет роль иностранного капитала для эффективной модернизации экономики страны. Так, например, в Крыму в 2011 году был открыт офис Агентства регионального развития Крыму, созданного правительством автономии при поддержке Европейского Союза и Программы развития ООН. Основной задачей Агентства является привлечение инвестиций и подготовка инфраструктурных проектов для городов и районов полуострова. Предполагается, что успешный опыт работы крымского агентства будет внедрен и в других регионах Украины.

Источники и литература:

1. Антонюк В. Зміщення економіки після кризи / В. Антонюк // Цінні папери України. – 2010. – № 12 (606). – С. 24-26.
2. Колесніков Б. Модернізація України проводитиметься за трьома напрямками : [Електронний ресурс] / Б. Колесніков. – Режим доступу : http://yes-ukraine.org/en/events.html?_m=publications&t=rec&id=1010.
3. European Cities & Regions of the Future 2010/11 : [Electronic resource] / fDi Intelligence. – Mode of access : <http://www.fdiintelligence.com/Rankings/European-Cities-Regions-of-the-Future-2010-11>.
4. Государственный комитет статистики Украины : [Электронный ресурс] : официальный сайт. – Режим доступа : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Жозе-Мануэль Пинту Тейшейра : Агентство регионального развития Крыма будет играть большую роль в привлечении инвесторов и стимулировании развития автономии : [Электронный ресурс] / Главное управление информационной политики Совета министров АРК; Совет Министров АРК : официальный сайт. – Режим доступа : <http://www.ark.gov.ua/blog/tag/agenstvo-regionalnogo-razvitiya/>

Гусар О.В., Ілясова Ю. В.

УДК 339.137.2

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЯК НОВОГО БАЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми. Головною особливістю сучасної світової економічної системи являються міжнародна концентрація капіталу та глобалізація господарчої діяльності, а економічний розвиток характеризується ключовим значенням науково-технічного прогресу та інтелектуалізацією основних факторів виробництва. На сучасному етапі в глобальній конкуренції визначну роль відіграють інновації, тож країни прагнуть отримувати конкурентні переваги на глобальному ринку за допомогою реалізації інновацій. Дана ситуація стала вирішальним поштовхом до формування нового поняття «глобальна інноваційна конкурентоспроможність».

Постановка проблеми. Дослідженням питання глобальної конкурентоспроможності на сучасному етапі займається чимало вчених. М. Портер [1] використовує термін «глобальна конкуренція», відрізняючи його від просто міжнародної, пояснюючи тим, що в першому випадку враховується ефективність використання комбінацій власних і, що найважливіше для глобалізації, чужих ресурсів. Г. Гейер [2] трактує поняття інноваційної конкуренції як суперництво між економічними суб'єктами ринкової економіки за кращі умови створення, використання та реалізації товарів та превалювання факторів НТП у формуванні стійких конкурентних переваг. В доповіді Світового економічного форуму [4] глобальна конкурентоспроможність розглядається як здатність країни досягнути високих темпів збільшення приросту ВВП на душу населення.

Найголовнішого питання поєднання глобальної та інноваційної конкурентоспроможності не було ще розглянуто в роботах вчених, що на сучасному етапі являється очевидним та необхідним для дослідження нового бачення процесу глобалізації.

Мета статті полягає в тому, щоб проаналізувати та визначити доцільність використання двох комплексних індексів в формуванні глобальної інноваційної конкурентоспроможності.

Результати дослідження. Визначення глобальної інноваційної конкурентоспроможності потребує детального аналізу її основних компонентів, до яких, на нашу думку, відносяться: глобальний індекс конкурентоспроможності (ГІК), глобальний інноваційний індекс (ГІІ), а також технологічний рівень розвитку країн. В даній роботі розглянемо перші два компоненти, а також причину їх використання.

Глобальний інноваційний індекс являється ключовим компонентом у визначенні глобальної інноваційної конкурентоспроможності, але він не дає підстави для об'єктивної оцінки, оскільки не являється універсальним і не містить багатьох параметрів. Для ефективної і якісної оцінки потрібно враховувати глобальний аспект конкурентоспроможності країни не тільки в сфері інновацій, але й загалом економіки. Адаже ГІІ не враховує внутрішню - та зовнішньоекономічних факторів країни, а також стану державної політики і розвитку міжнародних відносин. За допомогою кореляційного аналізу була визначена

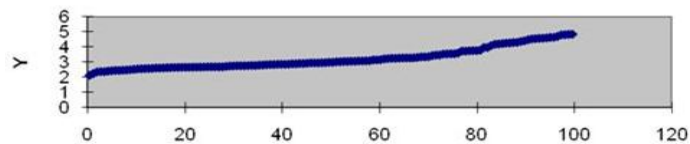

Рис.1. Графік кореляційного аналізу за допомогою програми Microsoft Excel

Це свідчить про доцільність врахування ГІК у визначенні глобальної інноваційної конкурентоспроможності. Тож почнемо аналіз саме з глобального індексу конкурентоспроможності, як фундаментального компонента визначення глобальної інноваційної конкурентоспроможності.

Методологія оцінки національної конкурентоспроможності розвивалася з часом, оскільки необхідно брати до уваги найостанніші підходи до вивчення чинників, що впливають на конкурентоспроможність і зростання. Саме у цьому контексті в 2004 році Всесвітній економічний форум запропонував Глобальний індекс конкурентоспроможності (ГІК) – комплексний індекс для оцінки конкурентоспроможності, який бере до уваги мікро- і макроекономічні особливості національної економіки.

ГІК увібрав в себе основні новітні економічні ідеї відносно конкурентоспроможності і, з урахуванням складності процесу економічного зростання, приймає до уваги зважене середнє значення великого числа різних компонентів, кожен з яких стосується одного з аспектів конкурентоспроможності.

До п'ятірки в рейтингу глобальної конкурентоспроможності входять такі країни, як: Швейцарія, Швеція, Сінгапур, США, Німеччина. Розглянемо трійцю лідерів [4].

Швейцарія зберігає свою 1-у позицію, що характеризується чудовою здібністю до нововведення і дуже досвідченою діловою культурою. Дослідження швейцарських наукових установ на світовому рівні являються найпродуктивнішими та найперспективнішими. А тісна співпраця між академічними та діловими секторами, що об'єднуються в компанію, яка витрачає на НДДКР значні кошти, гарантує, що дані дослідження перетворюватимуться на продукцію та наукові процеси. Крім того все це підкріплюється сильним захистом інтелектуальної власності та урядовою підтримкою нововведень [3]. Конкурентоспроможність забезпечує чудова інфраструктура (6-е місце), добре функціонуючий ринок товарів (4-е), та високорозвинений фінансовий ринок (8-е), також як і ринок праці, який є одним із найефективнішим в світі (2-е місце, поступаючись лише Сінгапуру). Швейцарське макроекономічне оточення, після легкого послаблення минулого року, вирівнялося цього року (класифіковано 5-е місце), в той час, коли багато країн борються з цією проблемою протягом багатьох років. Доки Швейцарія демонструє багато конкурентних переваг, норма університетської реєстрації (49,4%) продовжує відставати від інших інноваційних країн, розміщуючи країну – лідера лише на 48-му місці за цим індикатором.

Швеція досягла другого місця завдяки найпрозорішому та найефективнішому уряду, а також дуже низькому рівню корупції. За показником «Суспільна довіра політикам» ця країна займає третє місце в світі. Приватні установи також мають чудові позиції (3-е місце), як і фірми, які демонструють належну етичну поведінку (1-е). Товарні та фінансові ринки являються одними з конкурентних переваг країни, хоча ринок праці має недолік гнучкості. В поєднанні з сильним освітнім центром, як демонструє себе Швеція ці роки, та всесвітнім найсильнішим технологічним підґрунтям (1-е місце в технологічному рейтингу), Швеція розвинула дуже досвідчену ділову культуру (2-е місце) і є одним з всесвітніх лідируючих новаторів (класифіковано 5-е місце). Ці характеристики говорять про те, що Швеція являється однією з найпродуктивніших і конкурентоспроможних економік в світі.

Сінгапур підтримує свою позицію на третьому місці, та статус найвище класифікованої країни в Азії. Внутрішнє середовище країни продовжують оцінювати як краще в світі, що підтверджується першим місцем по відсутності корупції в країні, а також урядовій ефективності. Сінгапур займає перше місце по ефективності його товарних ринків, а також ринку праці і друге щодо фінансового ринку, гарантуючи належне розміщення цих чинників до їх кращого використання. Сінгапур також має інфраструктуру (5-е місце) світового класу, з чудовими дорогами, портами, та засобами авіатранспорту. Крім того, конкурентоспроможність країни забезпечує наявність сильного освітнього центру, забезпечуючи швидку реакцію на зміни в глобальній економіці. Для того, щоб покращити конкурентоспроможність Сінгапуру, треба звернути увагу на технологічну складову економіки, адже вона являється на сьогодні ключовим елементом забезпечення високих позицій конкурентоспроможності країни [4].

Для того, щоб проаналізувати основні конкурентні переваги країн-лідерів, розглянемо основні макроекономічні показники (табл.1).

Таблиця 1. Ключові показники країн-лідерів (2010 р)*

Країни	Населення (млн.чол.)	ВВП (млрд.дол.США)	ВВП на душу населення (тис.дол.США)	Частка ВВП в світовому об'ємі (%)
Швейцарія	7,6	494,6	67,560	0,45
Швеція	9,2	405,4	43,986	0,48
Сінгапур	4,7	177,1	37,293	0,34

Дані таблиці свідчать про те, що найголовнішим індикатором конкурентоспроможності являється показник ВВП на душу населення, який в Швейцарії набагато переважає аналогічні показники в інших країнах. Слід також зазначити, що хоча ВВП Швеції не являється найбільшим показником серед поданих країн але ж займає більшу частку в світовому ВВП, що свідчить про розвиненість виробництва країни в інноваційній галузі.

Для більш детального аналізу конкурентоспроможності саме цих країн, а саме при порівнянні окремих складових слід використати метод будування багатокутника конкурентоспроможності, що дозволить виявити та наглядно представити основні показники країн-лідерів (рис.2).

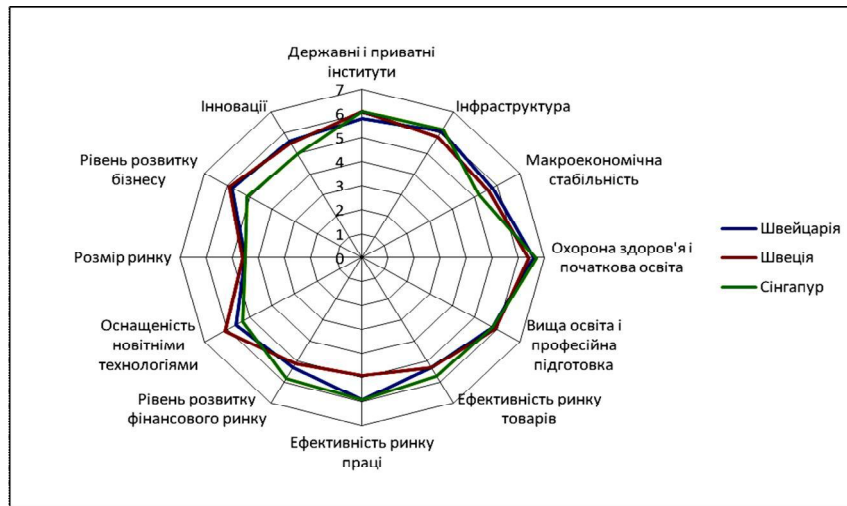

Рис.2. Складові конкурентоспроможності країн-лідерів (2010 р.)*

*складено автором

Аналізуючи дану ілюстрацію, слід зазначити, що загалом Швеція значно поступається Швейцарії лише в ефективності ринку праці, але займає вищу позицію щодо параметру «оснащеність новітніми технологіями». Сінгапур демонструє найкращі показники рівня розвитку фінансового ринку, а також ефективності ринку товарів, але значно поступається інноваціями та рівнем розвитку бізнесу. Таким чином, абсолютного чемпіона та володаря всіх конкурентних переваг не існує, кожна країна має свої досягнення, що і буде надалі спонукати країни до постійного покращення саме своїх конкурентних переваг, а отже і підвищення рівня конкурентоспроможності країни.

Тепер розглянемо та проаналізуємо другий компонент визначення глобальної інноваційної конкурентоспроможності, а саме глобальний інноваційний індекс.

Глобальний інноваційний індекс – узагальнений показник для вимірювання рівня інновацій в країні, розроблений спільно консалтинговою групою Бостона (БКГ), Національною асоціацією виробників (НАВ) і Інститутом Виробництва (ІВ), незалежним науково-дослідним центром, який має безпосередній зв'язок з НАВ. Національна асоціація виробників вважає цей показник «найбільшим і найбільш всеосяжним глобальним індексом свого роду» [5].

Глобальний інноваційний індекс оцінює організаційні та оперативні зміни економічних систем, їх здатність розвивати і використовувати нові технології, збільшувати кадровий потенціал, а також дає ясне уявлення про переваги і недоліки систем відносно інноваційної політики і практики.

Оцінка Глобального інноваційного індексу є частиною вагомого дослідження, в якому розглядалися як комерційні результати інноваційної діяльності в країнах, так і активність урядів по заохоченню і підтримці інноваційної діяльності в своїй державній політиці. У доповіді «Global Innovation Index 2009-2010» розглядається не тільки ефективність в країні, але і те, що компанії роблять і намагалися зробити для стимулювання інновацій. Тут враховуються нові політичні показники інноваційної діяльності, включаючи податкові пільги, політику в області імміграції, освіти та інтелектуальної власності.

Щодо рейтингу країн, то до п'ятірки лідерів входять: Ісландія, Швеція, Гонконг, Швейцарія та Данія. Розглянемо перші три місця в глобальному інноваційному рейтингу [5].

Ісландія – це лідер глобальних змагань цього року в нововведеннях, що відносить цю країну до

розриві можна частково приписати його найвищому ранжируванню в інфраструктурі та ІСТ [3]. Але Ісландія надзвичайно виграє в інноваційному потенціалі та інвестиціях в освіту, одержуючи другі і четверті місця відповідно. Зрештою, переконливим аргументом являються високі позиції по таким параметрам, як людський потенціал, наукові результати, а також творчі результати та добробут. Проте, слід зазначити, що Ісландія не займає кращих позицій в першій складовій «Інститути», де знаходиться лише на 14 місці. Країна також тримається достатньо низько щодо досконалості ринків (26-е місце) та бізнесу.

Швеція являється другою країною в глобальній інноваційній тенденції після Ісландії, хоча різниця в їх абсолютних множинах лише номінальна (Ісландія має підсумковий показник 4,857, тоді як Швеція має відмітку 4,852). Швеція має найвищу позицію у досконалості бізнесу, також займає другу позицію за таким складовим, як інститути, ІСТ інфраструктура та третю позицію щодо людського капіталу та творчих

результатів. Що стосується наукових результатів, Швеція знаходиться на сьомій позиції. Проте вона має порівняно низький рейтинг (20-е місце) у досконалості ринку. Нововведення є однією з областей особливої уваги шведського уряду, тому було створене Урядове Агентство Інноваційних систем (VINNOVA) для того, щоб зосередитися на зростанні та процвітанні шведської економіки завдяки ефективній інноваційній діяльності. Швеція також характеризується як країна з добрими міжнародними зв'язками. Її достатньо сильний та ефективний сектор НДДКР відображається в діяльності численних глобальних компаній таких як Ericsson, Volvo і AstraZeneca. Інша перевага шведської економіки щодо нововведень – висококваліфікована робоча сила. Шведська довгострокова стратегія щодо розвитку освітньої сфери, в поєднанні з цільовими інвестиціями стосується всіх членів суспільства, і саме вона допомогла створити сприятливий клімат для розвитку інноваційної діяльності та зміцнення конкурентних переваг.

Гонконг займає третє місце в рейтингу глобального інноваційного індексу. Саме ця країна займає перше місце щодо творчих результатів та добробуту, друге по досконалості ринку і третє в рейтингу інститутів. Гонконг є одним з головних фінансових центрів в світі (ця країна була оцінена Індексом Економічної Свободи протягом 15 років як найвільніший в світі фінансовий центр). Гонконзька фондова біржа являється шостою з найбільших в світі. Країна займає 9 місце в рейтингу ІСТ інфраструктури та 19-е в досконалості бізнесу. Проте має нижчі позиції в параметрах наукових результатів (26) та людського капіталу (48). Інноваційно-технологічна Комісія (ІТК) була заснована урядом в 2000 році для просування нововведень та сприяння розвитку інноваційної сфери економіки. ІТК тісно працює з іншими урядовими відомствами, індустріальними та діловими секторами для того, щоб просувати прикладні технології НДДКР в різних областях, а також для модернізації основної промисловості. Слід зазначити, що хоча економіка Гонконгу має істотні значні конкурентні переваги лише в області інновацій, ця країна характеризується одним з найвищих ВВП на душу населення в світі [5].

Проаналізуємо країни за схожою схемою аналізу найконкурентоспроможніших країн. Для цього розглянемо ключові економічні показники (табл.2), а також ранжування країн за складовими глобального інноваційного індексу.

Таблиця 2. Основні макроекономічні показники (2010 р.)*

Країни	Населення (млн.чол.)	ВВП (млрд.дол.США)	ВВП на душу населення (дол.США)
Ісландія	0,32	11,66	36798,71
Швеція	9,22	405,4	43986,67
Гонконг	6,98	241,34	34587,12

*складено автором

Вищеприведені показники свідчать про те, що макроекономічні параметри не являються основними при визначенні інноваційної країни. Так, Швеція показує найкращі результати щодо ВВП, а також ВВП на душу населення, але Ісландія все одно займає перше місце. Для того, щоб виявити причину цього парадоксу слід детально розглянути інноваційні складові та успіхи країн за цими показниками (рис.3).

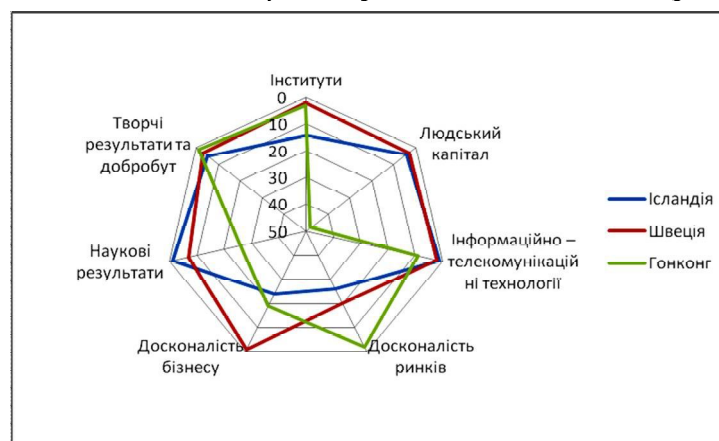

Рис.3. Показники глобального інноваційного індексу країн-лідерів*

*складено автором

Дана діаграма презентує нам рейтинг країн-лідерів по кожному елементу інноваційного індексу, а саме розташування по місцях. Отже, Ісландія займає перші місця одразу за двома параметрами: наукові результати та ІСТ, що й підтверджує перше місце загалом. Але Ісландія значно поступається Швеції в досконалості бізнесу та Гонконгу в досконалості ринків. Загалом, Швеція має майже досконалу картину, окрім досконалості ринків, що й спричинило відсталість від першого місця лише на 0,01 (4,86 – Ісландія, 4,85 – Швеція).

Висновки. Проаналізувавши дві складові глобальної інноваційної конкурентоспроможності можна зробити висновок, що дані показники дають майже повне уявлення про дане поняття лише при комплексному підході на основі їх глибокого аналізу. Саме на підставі даних індексів можна говорити про формування глобальної інноваційної конкурентоспроможності як нового бачення процесу глобалізації.

Джерела та література:

1. Портер М. Международная конкуренция / М. Портер; под ред. и с предисл. В. Д. Щетинина; [пер. с англ.]. – М. : Международные отношения, 1993. – С. 34-41
2. Geyer G. Innovation : Breakthrough thinking at 3M, DuPont, GE, Pfizer and Rubbermaid / G. Geyer // Harper Business. – N.Y., 1997.
3. European Competitiveness Report 2010 : [Electronic resource] / Comission Staff Working Document. – 2010. – 263 с. – The access mode : http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/caf/_getdocument.cfm?doc_id=6222
4. The Global Competitiveness Report 2010-2011 : [Electronic resource] / World economic forum. – 2011. – 479 с. – The access mode : http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf
5. The Global Innovation Index 2009-2010 : [Electronic resource] / INSEAD, The Business School for the World. – 2010. – 456 с. – The access mode : <http://www.innovationmanagement.se/2010/08/30/global-innovation-index-2009-10>

Жаворонкова О.Р., Джаватова Э.А.**УДК 330.341.1:65.011.8+339.747****ПРОБЛЕМЫ ИННОВАЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ
В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОГО КРИЗИСА**

Постановка проблемы. В настоящее время в Украине особенно актуален переход всех отраслей экономики на инновационный путь развития. Это обусловлено необходимостью преодоления кризиса, радикального повышения показателей развития производства и качества жизни населения, а также пониманием того, что последующий прогресс общества невозможно обеспечить путем воспроизводства устаревшей технико-технологической базы и выпуска продукции и товаров, которые не выдерживают конкуренции с зарубежными аналогами. В связи с этим инновации становятся главным условием не только выхода из экономического кризиса, но и формирования дальнейшего технологического уровня современного производства, повышение конкурентоспособности страны. Проблема украинских предприятий заключается в том, что их инновационная активность находится на очень низком уровне. Опыт большинства стран мира доказывает, что активная инновационная деятельность определяет темпы экономического развития, структуру современного производства, жизненный уровень в стране, а главное – определяет направление дальнейшего экономического развития страны [1]. Поэтому исследование условий, обеспечивающих переход предприятий на инновационный путь развития, является чрезвычайно актуальной задачей для страны.

Анализ последних источников. Вопросы инновационной деятельности рассматриваются в трудах многих ученых таких как Антонюк Л., Буркинский Б., Гречан А.П., Денисенко Н. П., Колодинский С., Лапко Е., Макогон Ю., Соловьев В., Федулова Л., Фролова Б. А..

Нерешенная ранее часть общей проблемы. Несмотря на большое количество научных трудов, посвященных инновационной деятельности проблемы внедрение инноваций на предприятиях, усовершенствования механизма государственного регулирования инновационного обеспечения постоянного экономического развития, определения и ресурсного обеспечения приоритетов инновационной и научно-технической деятельности, создания системы предоставления инновационным предприятиям необходимой поддержки остаются недостаточно разработанными и фактически нерешенными.

Цель статьи. Целью данной статьи является выявление роли инновационной активности украинских предприятий в условиях экономического кризиса, рассмотрение государственной инновационной политика как основополагающего фактора, влияющего на внедрение инновационной деятельности на предприятиях.

Основной текст. Динамика роста современного общества определяется эффективностью инновационных процессов, происходящих в разных сферах жизни. Расширение и развитие инновационной деятельности становится одним из самых важных факторов повышения уровня конкурентоспособности страны и выхода из кризисной ситуации. Как свидетельствует мировой опыт, лидерами технологического и социально-экономического развития являются именно те страны, которые имеют разветвленную и эффективно функционирующую инфраструктуру и используют ее во всем диапазоне создания и реализации новаций [1].

Низкий уровень конкурентоспособность украинских предприятий на динамично развивающемся мировом рынке является ключевой проблемой вхождения страны в мировое экономическое сообщество. Стремление Украины присоединиться к ведущим региональным формированиям пока остается только стремлением. На мировом рынке конкурентоспособными признано менее 1 % украинских товаров и услуг [4]. Несмотря на позитивные сдвиги в отечественной экономике, которые произошли за период 2002-2007 гг., в среднем, каждое третье предприятие являлось убыточным. Однако, в связи с кризисными явлениями в украинской экономике доля убыточных предприятия в общем объеме на начало 2009 г. составила 42,3 %, достигнув своего исторического максимума на анализируемом отрезке времени и существенно превысив уровень данного показателя семилетней давности. В Украине количество предприятий малого и среднего бизнеса в 2009 г. сократилось на 40% [3].

Изменение такой неустойчивой ситуации на территории Украины возможно при внедрении инновационной деятельности на предприятиях. Но, к сожалению, инновационная активность предприятий остается на низком уровне. Для любой страны существует такой параметр инновационной активности,